

SA Võrumaa Arenduskeskus
arenduskeskus@vorumaa.ee

Teie 08.09.2026 nr 7-5.7/26-01721

Meie 23.09.2026 nr 1.4-1/3630-2

Vastuskiri Võrumaa Arenduskeskusele

Täname Võrumaa Arenduskeskust ettepanekute eest Euroopa Liidu 2028–2034 eelarveperioodi riigiplaani vahendite kavandamisel. Pöördumises tõstatatud vajadus arvestada toetuste kavandamisel senisest enam piirkondlike arenguerisustega ning pöörata eraldi tähelepanu idapiirialadele on kooskõlas Vabariigi Valitsuse seniste suunistega. Idapiirialade puhul lisandub regionaalarengu vaatele muutunud julgeolekuolukorrast tulenev mõõde ning vajadus tugevdada nende piirkondade pikaajalist elujõulisust ja vastupanuvõimet.

Idapiirialadele eraldi tähelepanu pööramise põhimõte on valitsuses juba kokku lepitud

Valitsus arutas 2026. aasta mais Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi koostatud raportit „Idapiirialade asukohast tulenevad väljakutsed ja lahendusettepanekud“. Arutelu tulemusena lepidi kokku, et ministeeriumidel tuleb riigieelarveliste ja välisvahendite, sealhulgas ELi 2028–2034 riigiplaani vahendite kavandamisel arvestada vajadusega suunata vahendeid regionaalselt tasakaalustatumalt väljapoole Harjumaad, pöörates eraldi tähelepanu idapiirialadele. Seega on Võru maakonna pöördumises rõhutatud vajadus käsitleda idapiirialasid regionaalse tasakaalu seisukohalt eraldi tähelepanu vajava piirkonnana kooskõlas valitsuse seni antud suunistega. Samas tuleb regionaalse tasakaalu eesmärki käsitleda laiemalt kui üksnes riigiplaani ja ELi toetuste kontekstis. Riigiplaan on üks riigi käsutuses olevatest rahastamis- ja poliitikainstrumentidest ning regionaalsete arenguerisuste vähendamine eeldab regionaalse mõju arvestamist ka riigieelarveliste vahendite, valdkonnapoliitikate, avalike investeeringute ja teenuste kavandamisel. Seetõttu ei saa idapiirialade ega teiste piirkondade arenguvajaduste lahendamist siduda üksnes riigiplaani vahenditega. Riigiplaani roll on toetada selles laiemas raamistikus eelkõige neid reforme ja investeeringuid, mille puhul ELi vahendite kasutamine võimaldab saavutada täiendavat ja mõõdetavat regionaalset mõju.

Regionaalne mõõde tuleb siduda konkreetsete meetmete ja mõõdetavate eesmärkidega

Valitsuse 15. septembri otsusega lepidi kokku riigiplaani esmased prioriteedid ja valdkondlik jaotus ning anti Rahandusministeeriumile mandaat alustada nende alusel läbirääkimisi Euroopa Komisjoniga. Samuti tuleb Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumil koostöös teiste ministeeriumidega määratleda riigiplaani meetmed, millel on suurim potentsiaal regionaalse mõju saavutamiseks väljaspool Harjumaad ja idapiirialadel, ning töötada nende jaoks välja mõõdetavad regionaalsed eesmärgid ja rakendusmehhanismi visioon. Vastavad ettepanekud tuleb esitada Rahandusministeeriumile hiljemalt 2027. aasta augustiks. See tähendab, et

regionaalne mõõde ei jää riigiplaanis üksnes üldiseks põhimõtteks, vaid peab väljenduma konkreetsete suure regionaalse mõjuga tegevuste eesmärkides ja rakendustingimustes.

Konkreetsete meetmete tingimused kujunevad riigiplaani järgmises etapis

Võru maakond on teinud mitu konkreetset ettepanekut, sealhulgas näha Kagu-Eesti ja teiste idapiirialade jaoks ette eraldi rahastamisloogika, kaaluda madalamat omafinantseeringut, tugevdada taristut, elukeskkonda ja ettevõtlust, jätkata ja suurendada piirkondlike programmide mahtu ning säilitada LEADERi roll paindliku kohaliku arengu toetamise vahendina.

Need on olulised sisendid riigiplaani edasiseks kujundamiseks. Samas ei ole praeguses etapis veel põhjendatud ette määrata, kas regionaalsete eesmärkide saavutamiseks kasutatakse eraldiseisvaid rahastamismahte või meetmeid, piirkondlikke taotlusvoore, erinevaid omafinantseeringu määrasid, hindamiseelistusi või muid rakenduslikke lahendusi. Sobiv rakendusmehhanism tuleb kujundada järgmises etapis, lähtudes konkreetse meetme eesmärgist ja soovitud regionaalsest mõjust.

Paralleelselt Euroopa Komisjoniga peetavate läbirääkimistega jätkub riigiplaani detailsem sisustamine ja meetmete kujundamine ministeeriumides. Selles etapis saab hinnata, milliste meetmete puhul on regionaalsete erisuste rakendamine sisuliselt põhjendatud ja kõige mõjusam. Seejuures on oluline vaadata regionaalset mõju valdkondade üleselt. Ettevõtluse, transpordi ja muu taristu, elamumajanduse, hariduse, teenuste kättesaadavuse ja kogukondade arengu meetmed võivad kõik mõjutada Kagu-Eesti ja teiste idapiirialade elujõulisust. Seetõttu ei pruugi regionaalse tasakaalu saavutamiseks kõige mõjusam lahendus olla üks eraldiseisev piirkondlik meede, vaid regionaalsete eesmärkide ja erisuste süsteemne sidumine mitme suure mõjuga valdkondliku meetmega.

Edasine töö toimub koostöös piirkondadega

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumil on edasises protsessis keskne roll regionaalse mõju eesmärkide ja rakendusloogika kujundamisel koostöös teiste ministeeriumide ning piirkondade esindajatega. Võru maakonna esitatud ettepanekud on selle töö jaoks väärtuslik sisend. Konkreetseid rahastamismahte ja meetmete tingimusi saab hinnata järgmises etapis koos teiste valdkondlike ja regionaalsete vajadustega ning arvestades Euroopa Komisjoniga peetavate läbirääkimiste tulemusi. Regionaalse erisuse rakendamisel tuleb lähtuda eelkõige soovitud tulemusest ja meetme sisust, mitte üksnes toetuse saaja asukohast. Eesmärk on suunata riigiplaani vahendeid viisil, mis aitab mõõdetavalt vähendada piirkondlikke arenguerisusi ja tugevdada idapiirialade elujõulisust.

Täname Võru maakonna omavalitsusi, kogukondi ja ettevõtjaid valmisoleku eest panustada sellesse töösse. Peame oluliseks, et riigiplaani edasises kujundamises jõuaks regionaalse tasakaalu põhimõte üldisest eesmärgist konkreetsete ja mõõdetavate lahendusteni.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Sven Kirsipuu
eelarvepoliitika asekancler

Demis Voss
demis.voss@fin.ee

Lisaadressaadid: Riigikantselei